

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 102g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 72 alin. (1) lit. b) din Legea
nr. 38 din 29 februarie 2008 privind protecția mărcilor

*(modul de calculare a despăgubirilor acordate la încălcarea drepturilor
asupra unei mărci)*

CHIȘINĂU
24 octombrie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 2 mai 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 24 octombrie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 72 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 38 din 29 februarie 2008 privind protecția mărcilor, ridicată de dl Serghei Neruh, în interesele SRL „Suvorov-Vin”, în dosarul nr. 2c-2511/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dl judecător Andrei Ojoga de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 25 august 2021, SA „Tomai-Vinex” a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva „SRL Suvorov-Vin” și SRL „Esmalda” privind încasarea prejudiciului material provocat prin încălcarea dreptului asupra unei mărci.

4. În ședința de judecată din 26 iunie 2023, reprezentantul *Suvorov-Vin* a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 72 alin. (1) lit. b) din Legea privind protecția mărcilor.

5. Prin Încheierea din 18 aprilie 2024, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

7. Prevederile relevante ale Legii nr. 38 din 29 februarie 2008 privind protecția mărcilor sunt următoarele:

Articolul 72

Despăgubirile

„(1) La cererea părții lezate, pârâtul care a încălcat drepturile asupra unei mărci cu bună știință sau având motive rezonabile de a ști acest lucru va repara titularului de drepturi pagubele pe care acesta le-a suportat în mod real din cauza încălcării drepturilor sale. La stabilirea despăgubirilor:

a) se va ține cont de toate aspectele relevante, cum ar fi consecințele economice negative, inclusiv beneficiul ratat, suferite de partea lezată, beneficiile realizate pe nedrept de pârât și, după caz, de alte aspecte, cum ar fi dauna morală cauzată titularului de drept prin încălcarea drepturilor sale; **sau**

b) poate fi fixată, ca alternativă, o sumă unică pe baza unor elemente, cum ar fi, cel puțin, valoarea royalty sau încasările care ar fi fost datorate în cazul în care pârâtul ar fi cerut autorizația de a utiliza marca respectivă.

(2) În cazul când a comis o încălcare din neștiință sau fără a avea motive rezonabile de a ști acest lucru, contravenientul se obligă să recupereze beneficiile ratate sau pagubele aduse titularului de drepturi, stabilite conform legii.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției menționează că dispoziția articolului 72 alin. (1) lit. a) din Legea privind protecția mărcilor, pe care își întemeiază reclamantul cerința privind mărimea prejudiciului care urmează a fi încasat, stabilește o metodă analitică de calculare a prejudiciului cauzat prin folosirea mărcii și care are în vedere mai mulți factori. Norma contestată permite instanței de judecată să evalueze eventualele despăgubiri fără a stabili amploarea prejudiciului efectiv. Astfel, în eventualitatea unui litigiu, titularul mărcii este degrevat de sarcina probei și nu este obligat să demonstreze prejudiciul efectiv suportat.

9. Mai mult, nu sunt clare modul și criteriile care au stat la baza acestor delimitări, care, în esență, stabilesc chestiuni identice, iar prevederea contestată nu doar oferă unei probe un caracter predeterminat, dar și generează o situație de incertitudine juridică, care creează impedimente la interpretarea legii de către instanțe.

10. În lipsa unor criterii obiective, unei părți i se oferă avantajul de a încasa pretinse despăgubiri în lipsa exercitării obligației de probare în proces, iar norma contestată ar conduce la abuzuri din partea titularului mărcii. Mai mult, acest fapt ar admite abuzuri din partea instanței, care este obligată să pronunțe o hotărâre în limita pretențiilor titularului mărcii.

11. Potrivit autorului, dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 1, 4, 20, 23, 26 și 46 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea privind protecția mărcilor, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

15. Curtea observă că obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 72 alin. (1) lit. b) din Legea privind protecția mărcilor. Curtea admite că textul contestat ar putea fi aplicat la soluționarea cauzei. Curtea constată că textul contestat nu a făcut anterior obiect al controlului constituționalității.

16. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Curtea trebuie să analizeze, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 31).

17. Curtea reține că autorul sesizării a invocat articolele 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*) și 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) din Constituție.

18. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolele 1 alin. (3) și 4 din Constituție comportă un caracter general și reprezintă imperative care stau la baza oricăror reglementări. Aceste norme nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă. De asemenea, cu referire la pretinsa încălcare a articolului 23 din Constituție, Curtea reiterează că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea DCC nr. 12 din 2 februarie 2023, § 20).

19. Curtea observă că autorul sesizării menționează că norma contestată i-ar încălca dreptul la un proces echitabil, deoarece îl plasează într-o poziție dezavantajoasă în raport cu titularul mărcii, acesta din urmă fiind degrevat de probațiune și absolvit de necesitatea prezentării probelor, pe când pârâtul are mai puține mijloace de apărare.

20. Analiza legislației naționale permite Curții să conchidă că orice persoană [fizică sau juridică] este în drept să se adreseze instanței de judecată în apărarea unui drept încălcat (articolul 15 din Codul civil și articolul 5 din Codul de procedură civilă) și să solicite încasarea prejudiciilor suportate (a se vedea

articolele 19 și 934 din Codul civil). În acord cu prevederile menționate, articolul 61 alin. (1) din Legea privind protecția mărcilor stabilește că orice persoană a cărei marcă a fost utilizată fără voie este în drept „să inițieze acțiune în instanța judecătorească pentru a-și apăra drepturile și interesele legitime” și a încasa prejudiciile suportate.

21. Curtea reține că articolul 72 din Lege, care include textul contestat, a reglementat distinct modul de calculare a prejudiciului suportat de către reclamantul-titular de marcă, în funcție de faptul dacă autorul prejudiciului a încălcat dreptul asupra unei mărci cu „bună știință” (alineatul 1) sau din „neștiință” (alineatul 2).

22. Având în vedere situația juridică în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că legislatorul a stabilit că pârâțul care a încălcat drepturile asupra unei mărci cu bună știință va repara titularului de drepturi pagubele pe care acesta le-a suportat în mod real. Pentru a determina mărimea eventualelor pagube reale suportate, partea interesată sau instanța; (i) va ține cont de toate aspectele relevante, cum ar fi consecințele economice negative (inclusiv beneficiu ratat, daună morală etc.); sau alternativ, (ii) va încasa o sumă unică, calculată ca royalty sau o altfel de plată pe care titularul de drept ar fi încasat-o în mod obișnuit din utilizarea autorizată a mărcii respective.

23. Așadar, Curtea nu poate reține alegațiile autorului sesizării potrivit căroră norma contestată nu s-ar baza pe criterii obiective și ar crea un dezechilibru procesual care ar absolvi persoana lezată de obligația de a prezenta probe în demonstrarea prejudiciului real suportat. Norma contestată reprezintă doar una din metodele de calculare a prejudiciului real suportat de persoana-titulară de marcă, iar instanța, în funcție de circumstanțele concrete și de probele prezentate de părțile în proces, are prerogativa de a decide asupra mărimii prejudiciului pe care trebuie să-l achite pârâțul.

24. De asemenea, în analiza sa abstractă, Curtea nu poate reține afirmațiile autorului sesizării că norma contestată i-ar îngreui pârâțului dreptul de a prezenta o referință sau alte probe care ar răsturna prezumția încălcării drepturilor asupra unei mărci cu bună știință sau că, de exemplu, prejudiciul pretins reprezintă o sumă exagerată. Norma contestată nu impune limite pentru exercitarea dreptului său de a se apăra. Prin urmare, Curtea nu poate reține argumentele prezentate de autor referitor la încălcarea dreptului său la apărare. Astfel, Curtea nu constată incidența articolelor 20 și 26 din Constituție.

25. Mai mult, Curtea menționează Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2004/48/CE din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală¹, la care a fost armonizată legislația națională (a se vedea preambulul la Legea nr. 38/2008). Similar normei contestate, articolul 13 din Directiva menționată stabilește că statele membre trebuie să se asigure că autoritățile judiciare competente, la cererea părții vătămate, ordonă persoanei, care cu bună știință sau despre care se cunoaște cu bună-știință că este implicată într-o activitate de încălcare a drepturilor de autor, să plătească titularului de drepturi despăgubiri corespunzătoare prejudiciului efectiv suferit de acesta ca urmare a încălcării. Acestea trebuie să ia în considerare toate aspectele corespunzătoare, cum ar fi consecințele economice negative, inclusiv profiturile nerealizate, pe care le-a suferit partea vătămată, orice profituri neloiale realizate de autorul încălcării și, în cazurile corespunzătoare, alte elemente decât factorii

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32004L0048R%2801%29>

economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat titularului dreptului prin încălcare; sau ca alternativă, acestea pot, în anumite cazuri, să stabilească despăgubirile sub forma unei sume forfetare pe baza unor elemente cum ar fi cel puțin valoarea redevențelor sau a taxelor care ar fi fost datorate în cazul în care autorul încălcării ar fi solicitat autorizarea de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală în cauză.

26. Directiva menționată mai prevede că, în vederea compensării prejudiciului suferit, ca urmare a unei încălcări săvârșite de un contravenient care a desfășurat o activitate în cunoștință de cauză sau cu motive întemeiate pentru a ști că aceasta ar da naștere la o astfel de încălcare, cuantumul despăgubirilor acordate deținătorului dreptului ar trebui să ia în considerare toate aspectele importante, iar ca alternativă, de exemplu, în cazul în care ar fi dificil să se determine cuantumul prejudiciului real suferit, valoarea despăgubirilor ar putea fi derivată din elemente precum redevențele sau onorariile care ar fi fost datorate dacă contravenientul ar fi solicitat autorizația de utilizare a dreptului de proprietate intelectuală în cauză. Scopul Directivei nu este de a introduce obligația de a prevedea daune punitive pentru contravenient, ci de a permite o despăgubire bazată pe un criteriu obiectiv, ținând cont de cheltuielile suportate de titularul dreptului.

27. Referitor la argumentele autorului că prevederile contestate ar încălca articolul 46 din Constituție, Curtea menționează că plata unor despăgubiri prevăzută de normele Legii contestate constituie, în principiu, o ingerință în dreptul constituțional la proprietate, întrucât privează persoana în cauză de un bun, și anume de suma bănească care trebuie plătită. Totuși, Curtea a menționat, în jurisprudența sa, că dreptul național trebuie să-i ofere persoanei posibilitatea de a-și prezenta cazul în fața unei autorități competente care să se pronunțe în privința măsurii care aduce atingere dreptului său de proprietate. Statul are obligația de a institui proceduri judiciare care implică garanții suficiente și care le permit instanțelor naționale să soluționeze în mod eficient și corect orice litigii între persoane private, precum și între indivizi și stat (a se vedea DCC nr. 110 din 6 septembrie 2022, § 31). În situația în care se pretinde încălcarea cu bună știință a unui drept asupra mărcii, eventualul pârât dispune de mecanisme procesuale necesare apărării dreptului său de proprietate, inclusiv prin demonstrarea faptului neîncălării dreptului la marcă, încălcării din neștiință a acestui drept sau a mărimii exagerate a prejudiciului pretins. Prin urmare, Curtea nu poate reține argumentele invocate de autor referitoare la incidența articolului 46 din Constituție.

28. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 72 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 38 din 29 februarie 2008 privind protecția mărcilor, ridicată de dl Serghei Neruh, în interesele SRL „Suvorov-

Vin”, în dosarul nr. 2c-2511/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 24 octombrie 2024

DCC nr. 136

Dosarul nr. 102g/2024